โรคหูน้ำหนวกและคู่มือแบบคัดกรองการเจ็บป่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเบื้องต้น

โรคหูน้ำหนวก

โรคหูน้ำหนวก

ไม่ใช่เกิดจากน้ำเข้าหู คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่า หูน้ำหนวกเกิดจากน้ำเข้าหู ความจริงมิได้เป็นเช่นนั้นทั้งนี้เนื่องจากว่าหูชั้นนอก แยกจากหูชั้นกลางอย่างเด็ดขาด โดยมีเยื่อแก้วหูกั้นอยู่ น้ำจากภายนอกจะไม่สามารถเข้าไปในหูชั้นกลางได้เลย ถ้าแก้วหูไม่เคยทะลุมาก่อน การที่น้ำเข้าหูแล้วเกิดมีน้ำหนวกไหล แสดงว่าเด็กคนนั้นเคยเป็นโรคหูน้ำหนวกมาก่อน แต่อาการของโรคสงบลงชั่วคราว แก้วหูที่เคยทะลุจากโรคนี้ยังไม่อาจสมานติดกันได้ เมื่อน้ำเข้าหู น้ำจากหูชั้นนอกจะผ่านรูทะลุแก้วหูเข้าไปในหูชั้นกลาง ทำให้เกิดการอักเสบของหูชั้นกลางใหม่ จึงทำให้มีน้ำหนวกไหลอีก ความจริงแล้ว โรคหูน้ำหนวกเรื้อรังเกือบทั้งหมด เกิดจากการอักเสบของลำคอส่วนบนและระบบหายใจส่วนต้นที่ลุกลามเข้าไปยังหูชั้นกลาง ผ่านทางท่อยูสะเตเชี่ยน โรคต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ โรคหัด, ไซนัสอักเสบ, ไข้หวัด, ต่อมทอนซิลอักเสบ สุขภาพของเด็กก็มีส่วนสำคัญต่อการเกิดโรคหูน้ำหนวกด้วย เด็กที่เป็นโรคขาดอาหารสุขภาพไม่แข็งแรงและไม่ระมัดระวังรักษาความสะอาด จะมีภูมิต้านทานต่อเชื้อโรคต่ำ และเป็นโรคนี้ได้ง่ายกว่าเด็กที่มีอนามัยสมบูรณ์

โรคหูน้ำหนวกเป็นโรคที่พบได้บ่อย ในเด็กนักเรียน ประมาณ 2% ของเด็กนักเรียนเป็นโรคนี้ และ 5% ของเด็กที่เป็นโรคนี้เป็นหูน้ำหนวกชนิดอันตราย โรคนี้มักจะไม่เกิดกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ที่เป็นโรคหูน้ำหนวกแสดงว่า เขาเป็นโรคนี้ตั้งแต่เด็ก และเป็นเรื้อรังกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ ลักษณะพิเศษของโรคนี้ ได้แก่ เป็นเรื้อรังกันคนละหลาย ๆ ปี และไม่มีอาการปวดหู (นอกจากจะมีโรคแทรกซ้อนเกิดขึ้น)

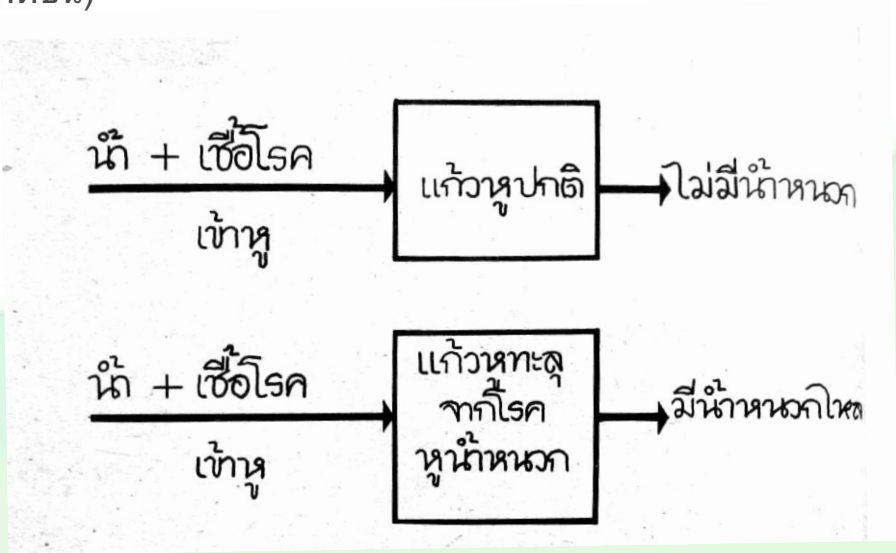

อาการของหูน้ำหนวก

⛱️มีน้ำหนวกไหลจากหูชั้นกลาง เป็นอาการที่สำคัญที่สุด

⛱️ อาการปวด ถ้าเป็นหูชั้นกลางแบบเฉียบพลัน จะมีอาการปวดก่อนมีน้ำหนวกไหลจากหู และเมื่อน้ำหนวกไหลออกมาแล้วอาการปวดมักจะลดลง เนื่องจากแก้วหูมีรูทะลุให้น้ำหรือหนองไหลออกมาได้ อีกกรณีหนึ่งคือ การที่หูชั้นกลางอักเสบแบบเรื้อรัง คือมีแก้วหูทะลุอยู่แล้วมานานกว่า 3 เดือนเวลามีการอักเสบมักไม่ค่อยมีอาการปวดหูมาก แต่จะพบว่ามีน้ำหนวกไหลออกจากหูชั้นกลางเท่านั้น

⛱️ การรับฟังเสียงหรือการได้ยินมักจะลดลง เนื่องจากมีแก้วหูทะลุแต่จะเสียการรับฟัง เท่าใด ขึ้นอยู่กับขนาดของแก้วหูที่ทะลุและระยะเวลาของการเป็นหูน้ำหนวก

สาเหตุที่ทำให้เกิดหูน้ำหนวก

🖍️เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรียในหูชั้นกลาง อาจเกิดแบบเฉียบพลัน หรือเรื้อรังเป็นๆ หายๆ ได้ ถ้าเป็นหูน้ำหนวกแบบเฉียบพลันมักพบร่วมกับการเป็นหวัดหรือการทำงานที่ไม่ปกติของท่อปรับความดันที่ต่อระหว่างหูชั้นกลางและคอ เชื้อโรคสามารถผ่านจากคอเข้าสู่หูทางท่อนี้ ทำให้เกิดการอักเสบขึ้นในหูชั้นกลาง หนองที่เกิดขึ้นจะดันแก้วหูให้ทะลุและเป็นน้ำหนวกออกมาได้ เมื่อได้รับการรักษาจนการอักเสบทุเลาลง แก้วหูที่ทะลุจะสามารถปิดเองได้
ในบางภาวะแก้วหูไม่สามารถจะปิดเองได้ เช่น ในคนที่มีการอักเสบของหูชั้นกลางซ้ำแล้วซ้ำเล่าหรือร่างกายไม่แข็งแรง ถ้าแก้วหูมีรูทะลุนานเกินกว่า 3 เดือน จะเรียกว่า หูน้ำหนวกแบบเรื้อรังซึ่งมี 2 ชนิดคือ

1️⃣ หูน้ำหนวกเรื้อรังชนิดไม่อันตราย ผู้ป่วยเหล่านี้จะมีปัญหาหูน้ำหนวกเป็นๆ หายๆ มักมีประวัติว่า น้ำเข้าหูทีไร ปั่นหูทีไร หรือเป็นหวัดครั้งใด จะมีน้ำหนวกเกิดขึ้นทุกครั้ง ทั้งนี้เพราะมีแก้วหูทะลุอยู่แล้วเชื้อโรคสามารถเข้าไปในหูชั้นกลางตามน้ำที่ไม่สะอาดที่เข้าหู หรือจากไม้ หรือสำลีที่ไม่สะอาดที่เราใช้ปั่นหู และทำให้มีการอักเสบของเยื่อบุหูชั้นกลาง และมีน้ำหนวกเกิดขึ้นไหลผ่านช่องแก้วหูที่ทะลุอยู่ออกมาที่รูหูชั้นนอก

2️⃣ หูน้ำหนวกเรื้อรังชนิดอันตราย พวกนี้เป็นโรคหูน้ำหนวกที่จะก่อให้เกิดโรคแทรกซ้อนตามมาได้ ผู้ป่วยเหล่านี้มักจะมีน้ำหนวกที่มีกลิ่นเหม็นมาก และมักจะไหลไม่ค่อยหยุด ปัญหาแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ได้แก่ ปวดหูมาก เห็นภาพซ้อน ไข้สูง หน้าเบี้ยว หูหนวก มีฝีหลังหู ฝีในสมอง เยื่อหุ้มสมองอักเสบ เวียนศีรษะ ซึมลง คอแข็ง และชักได้
หูน้ำหนวกเรื้อรังชนิดอันตรายนี้ต้องได้รับการรักษาโดยรีบด่วนจากแพทย์หู คอ จมูก ซึ่งโดยมากจะต้องเป็นการผ่าตัดเพื่อแก้ไขอาการอักเสบให้หมดไป

โรคหูน้ำหนวกชนิดไม่มีอันตราย และ โรคหูน้ำหนวกชนิดมีอันตราย จาก การสำรวจโรคหูของโครงการโสตพิทักษ์ ของสมาคมโสต ศอ นาสิกแพทย์แห่งประเทศไทย พบว่า 5% ของเด็กที่เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังเป็นชนิดอันตราย

การสังเกต โรคหูน้ำหนวกชนิดไม่มีอันตราย และ โรคหูน้ำหนวกชนิดมีอันตรายมีดังนี้

โรคหูน้ำหนวกชนิดอันตราย	โรคหูน้ำหนวกชนิดไม่อันตราย
1.มีน้ำหนวกไหลไม่เคยหยุดเลย น้ำหนวกไหลทุกวัน และมีกลิ่นเหม็น	1.มีน้ำหนวกไหล เป็นๆหายๆบางครั้งเป็นหนองเห็น บางครั้งไม่เหม็น
2.ไม่ว่าจะใช้ยาหยอดหูหรือกินยา น้ำหนวกไม่เคยหยุดไหลเลย แต่บางครั้งอาจจะลดลงบ้าง	2.ใช้ยาหยอดหู และกินยาปฏิชีวนะแล้วน้ำหนวกจะหยุดไหลชั่วคราว
3.โรคหูน้ำหนวกชนิดนี้ไม่มีระยะสงบตัว จะมีน้ำหนวกทุกวัน ถ้าเป็นไข้เป็นหวัด น้ำหนวกจะมีมากขึ้นกว่าเดิม	3.ในระยะที่โรคสงบลงชั่วคราว(ไม่มีน้ำหนวกไหล)ถ้าไปแคะหูทำให้น้ำเข้าหูทำให้น้ำเข้าหูหรือเป็นหวัด เป็นไข้ จะมีน้ำหนวกไหลอีก(ระยะสงบตัวนานหลายสัปดาห์ บางรายนานหลายปี)
4.บางคนหูตึงน้อย บางคนหูตึงมาก บางคนหูหนวกสนิท	4.อาการหูตึงเป็นไม่มาก บางคนจะไม่รู้สึกว่าหูตึงด้วยซ้ำไป
5.มักจะมีโรคแทรกซ้อนเกิดขึ้น บางอย่างอันตรายถึงตาย	5.มักจะไม่มีโรคแทรกซ้อน
6.แก้วหูทั้งหมดทะลุเป็นรูใหญ่ถึงขอบแก้วหู บางรายทะลุเฉพาะแก้วหูส่วนบน บางครั้งตรวจพบโคเลสเตียโตม่า (Cholesteatoma)และก้อนเนื้องอก	6.เมื่อตรวจด้วยกล้องส่องหูพบว่าแก้วหูทะลุเป็นรูกว้าง แต่ไม่ถึงขอบแก้วหู อาจจะมีน้ำหนวกข้างในหูหรือไม่มีก็ได้
7.อาจจะมีฝีหลังหู และมีหนองเรื้อรัง และอาจจะมีอาการปากเบี้ยว	7.ไม่มีฝีหลังหู ไม่มีอาการปากเบี้ยว
8.เป็นชนิดอันตรายเสมอ	8.ถ้าทิ้งไว้ไม่รักษาอาจเปลี่ยนไปเป็นชนิดอันตรายได้ โดยมีอาการต่างๆ เช่นเดียวกับหูน้ำหนวกแบบอันตราย

รูปหูปกติ

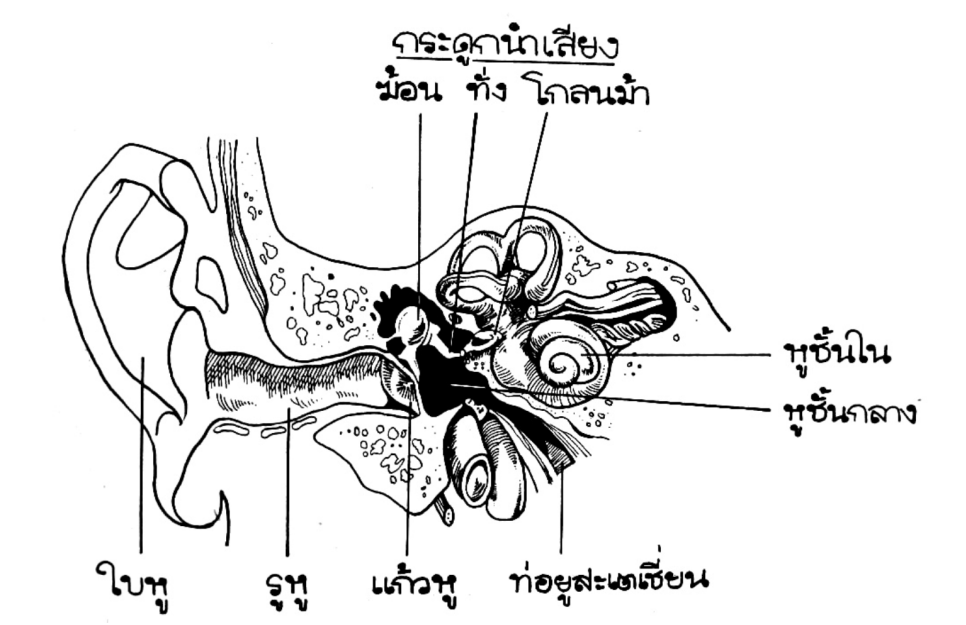

แสดงแก้วหูทะลุ และกระดูกหูบางส่วนถูกทำลายจากโรคหูน้ำหนวก

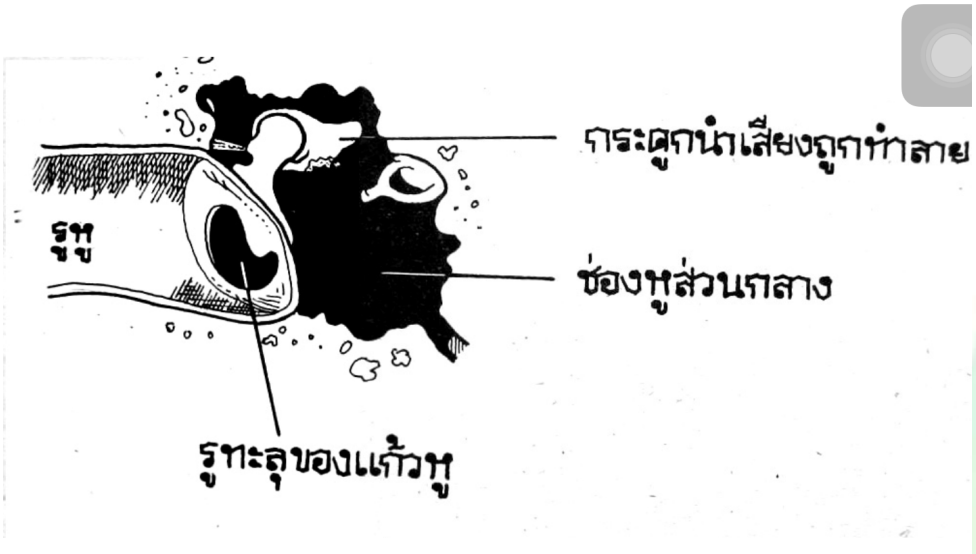

การป้องกัน

ต้องป้องกันอย่าให้มีการอักเสบของหูชั้นกลาง พยายามรักษาตัวให้แข็งแรง อย่าให้เป็นหวัดบ่อยโดยการออกกำลังกาย และไม่ไปในที่แออัด

ถ้าเป็นหูน้ำหนวกเรื้อรัง มีแก้วหูทะลุ แต่รักษาจนน้ำหนวกแห้งก็รับการผ่าตัดปิดแก้วหู แต่ถ้ายังไม่พร้อมจะรับการผ่าตัดปิดเยื่อแก้วหูก็ต้องพยายามอย่าให้น้ำเข้าหู อย่าปั่นหู ถ้าเป็นหวัดให้รักษาแต่เนิ่นๆ เพื่อป้องกันการอักเสบของหูชั้นกลาง

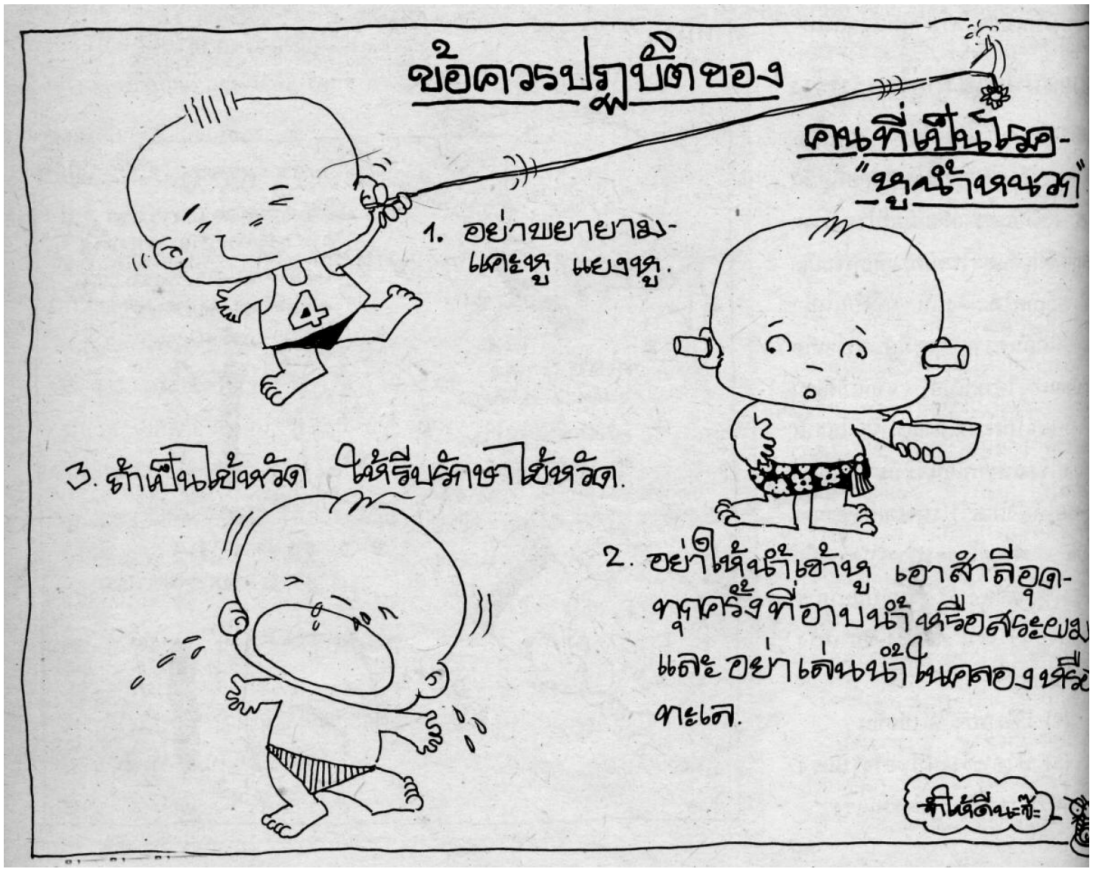

ตัวอย่างเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นโรคหูน้ำหนวก

แบบคัดกรองอาการป่วยโรคหูน้ำหนวก

คำชี้แจง : โปรดกรอกข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ให้ชัดเจน

1.ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล(ด.ช./ด.ญ.).....

วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ.....ปี.....เดือน.....

ระดับชั้น.....วัน เดือน ปี ที่ประเมิน.....

2.อาการสงสัยของโรคหูน้ำหนวก

- ☐ มีน้ำหนวกไหลไม่เคยหยุดเลย น้ำหนวกไหลทุกวัน
- ☐ มีน้ำหนวกไหล เป็นๆหายๆบางครั้งเป็นหนอง
- ☐ มีกลิ่นเหม็น
- ☐ ไม่มีกลิ่นเหม็น
- ☐ มีฝีหลังหู
- ☐ มีหนองเรื้อรัง
- ☐ มีอาการปากเบี้ยว
- ☐ มีอาการหูตึง
- ☐ มีโรคแทรกซ้อนเช่นเป็นไข้หวัด
- ☐ มีอาการปวดหู

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจคัดกรอง

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สมาชิกในกลุ่ม

1.นางสาวอาอีดะ เจะมูซอ รหัส054
2.นางสาวแวปีสะ มีนา รหัส055
3.นางสาวสุไวบะห์ สุหลง รหัส056
4.นางสาวมาเรียยานี ตีซา รหัส 097
5.นาวสาวนูรีดา แวยูโซ๊ะ รหัส098
6.นางสาวนูรฮูดา เจะมะสอง รหัส107
7.นางสาวซากีเราะ ยะลาหะ รหัส108